

Zajutrek pri ruskemu caru.

Bil je častnik, kateri se je užé dvajset let hrabro bojeval s kavkaškimi plemeni. Zapustivši vojaški stan, napoti se domóv v staro mesto Novgorod, da bi tu mirno preživel svoje stare dni. Da-sí je užé toliko let služil pri vojacih, vendar nij bil še nikoli tako srečen, da bi bil videl svojega slavnega cara Aleksandra v lice. Njega videti, to je bila zdaj njegova jedina želja. Zatorej se napravi necega dne s svojimi prihranjenimi novci v Petrograd, da bi se mu ondu izpolnila njegova vroča želja. V stolno mesto dospévši, poišče si v nekej gostilnici stanovališča.

Čudèč se lepoti in krasoti velikanskega mesta, stopa po ulicah, dokler ga noč ne prisili, podati se v krémo, kjer si je najel stanovanje.

Ali kako se ustraši, vidèč, da je izgubil pot, ki ga popelje do stanovanja. Zdajci pride memo neki stotnik. Naš častnik ga takój prosi, da bi mu pokazal pot do omenjene gostilnice. „Gotovo ste tujec?“ vpraša ga prijazno stotnik. „Dà, tujec sem in danes prvič v Petrogradu.“ „Prosim, primite se me pod pázuho in popeljem vas do vašega stanovanja.“ To se zna, da se je častnik te ponudbe z veseljem poslužil in v prijaznem pogovoru sta šla do omenjenega kraja. Med potoma je častnik tudi pripovedoval svojemu spremljevalcu, kaj ga je v Petrograd prignalo.

„Gotovo bi ne bil nikoli šel tako daljno pot, ako bi ne imel vroče želje videti svojega milostivega cara,“ pristavi častnik svoj dolgi govor končávši.

„Nu, to me zeló veseli, da tudi tej vašej vročej želji lahko ustrezem,“ odgovori stotnik, „kajti jaz sam sem — ruski car!“

„In jaz? — jaz sem perzijski šah!“ odgovori naglo častnik, mislèč, da se njegov spremljevalec ž njim šali. Tako se razgovarjajoč dospèta do namenjenega kraja.

Pri slovesu reče ruski spremljevalec svojemu továřišu: „Ali mi ne bi, Vaša visokost, perzijski šah, hoteli jutri te časti skazati, da bi z menoj zajuterkovali? Ako vam je moja ponudba všeč, izvolite vprašati carsko stražo za stotnika, ki vas je spremil sinoči do Wasili-Ostrova, in hitro vas bodo pripeljali k meni. „Vaša visokost, gospod car, ste jako milostivi in ne bodem se branil, da ustrezem Vašej želji.““

Druzega jutra se napotí izmišljeni šah veselega srca do carjeve zimske palače. Niti na misel mu ne pride, da bi njegov včerajšni spremljevalec utegníl ruski car biti. Mislíl si je samo to, da je njegov spremljevalec kak višji vojaški poveljnik, ki je morda kdaj v carskej palači stanoval, in mu bode zdaj pot pokazal — do cara samega. Prišedši do carske palače pové omenjene besede in takój ga peljejo v palačo. Tú se odpró velika vrata in naš ubogi častnik stopi v prekrasno dvorano, v katerej je na zalem prestolu sedel — obdan od svojih velikašev — ruski car. Mislite si zdaj začudenje in strmenje ubozega častnika. On, ki je užé sto in stokrat gledal smrti v oči, nij se še nikoli tako ustrašil nego zdaj, izpoznavši v caru — svojega včerajšnega spremljevalca, s katerim se je tako priprosto šalil.

„Odpuščenje, visokost!“ jecljá ubogi častnik ter pade na koleni pred cara.

„Jaz vam nemam ničesar odpustčati,“ odgovori mu prijazno se smijóč ruski car, „ter me zeló veselí, da ste izpolnili svojo obljubo. Zajutrek naju užé čaka.“

Te prijazne besede so ruskega častnika ojunačile in šel je za carom. Dospevša v prelepo sobo, stopita k mizi, ki je bila za tri pogrnená. Kmalu pride tudi cárinja, in ko jej car našega častnika predstavi perzijskega šaha, vsedejo se k zajutreku. Dve dobri uri sta jim minuli v prijaznih pogovorih in častnik je bil takó ganen, da so ga debele solzé oblile. Pri slovesu podá car zvestemu častniku mošnje cekinov za odškodovanje, kar je potrošil na poti v Petrograd.

V največjem veselji se vrne častnik čez nekaj dni zopet nazaj v Novgorod, kjer je od sih dob živel mirno in tiho, spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Večkrat potem je še rad pripovedoval z nekim posebnim ponosom o zajutreku pri ruskem caru.

Post. I. K.

Diogen.

V starodavnem času pred Kristovem rojstvom je živel zeló čuden mož, po imenu Diogen. Ta mož si je mislil, da je človek samo takrat najsrečnejši na svetu, ako v svoje potrebe toliko potrebuje kakor nič. Ta prečudni človek je prebival v velikem sodu. Vsa njegova obleka mu je bila plašč, s katerim se ja po noči tudi odeal. Jediní kozarec je bilo vse njegovo pohištvo. Ko pa necega dné ugleda ubozega dečka, ki je z roko vodo zajemal in pil, mislil si je, da mu je tudi kozarec nepotrebna stvar, zatorej ga zalučí daleč od sebe. Diogen se je ljudem smijal, da se za malovredne stvari toliko trudijo in si nepotrebne skrbí delajo.

Necega dne obišče Aleksander Vélíki tega modrijana. Diogen je ležal ravno zunaj pred sodom na solnci. Kralj se mu je bližal s preskrasnim spremstvom, a Diogen se za vse to nič ne zmeni, ter niti ne vstane pred kraljem. Aleksander se je dolgo prav prijazno pogovarjal z njim. Naposled ga vpraša: „s čim ti ustrezem, Diogen? Povédi mi, ako imaš kako željo, rad ti jo izpolnim.“ „Da, da,“ odgovori Diogen, „prosim te, idi mi malo iz solnca!“ Temu so se kraljeví spremljevalci zeló smijali; a kralj jim reče: „po pravici vam povem, ako bi ne bil Aleksander, Diogen bi jaz hotel biti.“

G.

Človek je gospodar na zemlji.

Pri stvarjenji je Bog rekel: „naredimo človeka po svojej podobi; on naj gospoduje čez vse živali in vso zemljo!“ Bog sam je tedaj človeka postavil gospodarja na zemlji. In človek tudi uživa to gospodstvo, kar se jasno vidi v tem, kar on dela. Jediní človek more izpremeniti zemlji obraz, jedini on zapoveduje živalim, rastlinam in vsem drugim stvarem na zemlji. Jediní on rabi vse v svojo korist, jih sili, da so mu podložne in je tako izpreminja, kakor misli, da mu bodo več koristile.

Dokler je bil človek samo lovec in ribič, se njegovo gospodstvo nij kazalo tako očitno. Lovec nij nikjer stalen; potika se po gozdih, kder je zvér in voda. Strehe nema; najde si jo, kjerkoli. Lovec ima malo potreb. Živí se ob mesu, a oblačí se s kožami.